

# Z cizích revuí.

Bellona, ročník XII., díl XXXV., sešit 1.—3.

Kpt. gšt. Eduard Izdebski: Vedení IV. rak.-uh. armády v bitvě u Komarowa r. 1914.

Studie poněkud odchýlná od obvyklých líčení bitev: autor věnuje svou pozornost hlavně činnosti velitelů a štábů. Jasně vyniká neblahý vliv organizace gen. štábu rak.-uh. armády, který pro svou „spoluzodpovědnost“ za velení, zosobněné náčelníky štábu, tvořil tajný velitelský aparát ve „veřejné“ velitelsko-hierarchické soustavě. Postava Auffenbergova je kreslena výrazně: prozíravý a pevný, trochu optimisticky naladěný velitel, jehož úspěchy se rozpadnou pod zásahy náčelníka hlav. štábu Conrada a nebezpečím obchvatu po porážce jeho pravých sousedů

(3. armáda a skup. arcikn. Josefa Ferdinanda). „Neprojeviti jasně svou vůli, vyčkáváti a těžiti z iniciativních úspěchů podřízených, nestálost úmyslu“ jsou charakteristické vlastnosti rak.-uh. hlavního štábu, které vyčteme ze studie autorovy.

Dr. Wladyslaw Kulski: Neutrálnost podle úmluvy Svazu národů a Kellogovy.

Po dosti právnicko-suchopárném výkladě o vzniku pojmu neutrálnosti státu za nějakého válečného konfliktu jiných států dospívá autor k závěru, že úmluvami Svazu národů a Kellogovými přestal vlastně existovat mezinárodně-právnický pojem „neutrálnosti“. Ustoupil legální povinnosti kolektivního zákroku jakýmkoliv — i ozbrojenými — prostředky všech členů, kteří podepsali obě úmluvy, proti tomu, kdo je porušil. Z hospodářského boje proti útočícímu státu má být vyňato zásobování proviantem — podle pres. Hoovera — myšlenka, která je sice humánní, ale znamená skrytou možnost podpory boje. „Blížíme se době, kdy neutrálnost za válečného konfliktu bude s mezinárodního hlediska nemorální,“ praví autor na konci své studie.

Plk. Wladyslaw Tarwid vytýká v kritice vojenské výchovy mládeže v Polsku, že zanedbává jednak vesnické obyvatelstvo, jednak péči o zdraví a zlepšení fysických schopností dnešní mládeže. Z jeho vývodů je velmi zajímavý názor autorův na užitečnost nemocenských pokladen. Je svrchovaný čas, aby tato instituce disponující ohromnými příjmy konečně přestala jen léčiti nemocné, nýbrž pečovati o zdraví obyvatelstva.

povinnými lékařskými přehlídkami mládeže a povinným léčením mládeže, zejména u chorob plicních a srdečních;

bojem proti epidemickým nemocem venkova, jako je na př. trachom, soucho-  
tiny a p., jež bývají zanedbávány;

lidovými přednáškami o hygieně;

stavbou domů pro nebydlící, nemocnic, útulen a p., neboť co pomůže lékařské  
porada, když jí nemocný nemůže dodržeti, nemaje příbytku;

zřízováním koupelí parních i vanových.

Pplk. gšt. dr. Stanislaw Rostworowski: Organizace hlavních velitelství ve světové válce. Byť i podstata studie nebyla rázu naprosto původního, přece přináší autor v závěru myšlenky velmi poučné, podávající obraz a aplikace dosavadních zkušeností ve válce budoucnosti.

Ve válce vedené výhradně jedním státem anebo národem není sporu, že dojdeme nejlepších výsledků, vložíme-li jak vládu nad státem, tak i vedení nad vojskem a národem ve zbrani v ruce jediného člověka. Najde se však vždy takový genius? Nutno tedy počítat s dělbou práce, t. j. státní moc svěřiti ministerskému předsedovi, správu vojska vede pak buď ministr války se zvl. technickým poradcem-odborníkem nebo náčelník hlavního štábu nebo hlavní velitel armády v poli (nejlepší řešení pro státy s malými armádami). Vystříhati se komisi a rad jakož i vlivu civil. politiků ne vedení boje a na osobní věci vyšších velitelů!

Co do válek koaličních — nejpravděpodobnější způsob budoucích konfliktů — zdůrazňuje autor, že světová válka byla nejpádnějším důkazem, jak zhoubná je pro celkový úspěch zápasu vzájemná nedůvěra: veleťi armádě v poli a v týlu může jen jeden člověk, státní osudy koalice může prý řídit jen jeden státník. Nejde tu o „symbolické“ vedení, které vykonával za světové války německý císař, nutno hledati osobu budoucího Focha, jehož skutečná pravomoc byla formulována jasně teprve 14. května 1918.

Brig. gen. Dr. Josef Zajac: Úkoly a cíle vojenské a tělesné výchovy národa. Článek je důkazem, jak vážně pohlíží náš soused na jeden z nejtěžších problémů moderní armády. Autor se věnuje nejdříve úvahám o úkolu branné přípravy národa; rozlišuje v teoretických poválečných názorech dva směry:

První — více méně utopistický — jenž by chtěl vojenskou výchovou celého národa dospět k realizaci pojmu „národ ve zbrani“ a mít za mobilisace celý národ pohotov k úderu; kádrové vojsko je pouhou „pojistkou“ po dobu provádění mobilisace,

druhý — spíše uskutečnitelný, který chce nahradit valnou část vojenského výcviku předvojenskou i fyzickou výchovou a zkrátit tím dobu přesunutí služby na minimum, ba dokonce vymýtiti ji úplně přechodem k soustavě miliční.

Prakticky provedeny vidíme uvedené snahy po válce jen v organizacích spolků vojenské povahy s úkoly buď státními i výbojnými (fašisté, levante, finští střelci a p.), nebo třídně obrannými (Hakenkreuzler, Heimwehr, Schutzbund a p.). Není sporu, že spolky toho druhu mohou býti velikým nebezpečím pro vnitřní klid každého státu.

S hlediska vojska, jakožto zastánce celostátní myšlenky, musí býti však nej-sympatictější činnost těch spolků, které mimo své kulturní a tělovýchovné poslání hledí iniciativně vychovávat a cvičit své členstvo v duchu platných vojenských předpisů, zejména Cvičebního řádu pro pěší vojsko. Protože tato předvojensko-výchovná práce není náležitě usměrněna, nepřinesla doposud v žádném státě valného výsledku.

Největší překážkou zdárného rozřešení otázky branné a tělesné výchovy národa je však nejen naprostá nejasnost o účelu a cíli, který jí má býti dosažen, nýbrž i to, že problém tak vznešený a blahodárný stal se po válce jakýmsi „běžným obchodem“ různých politických stran, které jej ochotně pojaly buď v pozitivním nebo negativním smyslu do svých hesel po většině antimilitaristických.

Pojem „národ ve zbrani“ znamená sloučení dvou skupin obyvatelstva se stejným cílem, a to:

bojujících mobilisovaných jednotek,

zbytku obyvatelstva.

Mimo vojenskou výchovu k boji vyžaduje tedy moderní válka od státu, aby zajistil a připravil výchovou do jisté míry nebojově vojenskou

celé obyvatelstvo na obranu proti letadlům a plynům,

přeskupení obyvatelstva, způsobené požadavky války co do potřeb bojových, průmyslových, výchovných, výcvikových a p. (mobilisace národa co do osob),

celé obyvatelstvo na válku s hlediska morálního,

fysickou zdatnost svého obyvatelstva.

Vojenská výchova národa k boji nutí naproti tomu státy, aby si spolu s mírovým vojskem zajistily dostatečnou zálohu osob pro mobilisované jednotky bojové a náhradu jejich ztrát opatřením, zcela různým podle soustavy svého mírového vojska:

a) Jde-li o stát, disponující jen vojskem z povolání (Německo, Anglie), třeba vychovávat obyvatelstvo mimo řady vojska z povolání ve značném počtu pro účely bojově-vojenské tak, aby mobilisovaný národ rozmnožil plnohodnotně co nej-lépe kvalitativně vysoko stojící, ale početně slabé vojsko mírové.

b) Uvažujeme-li o státech, jejichž branné síly se doplňují všeobecnou brannou povinností a soustavou kádrovou, nemůžeme se při-

mlouvatí za bojově vojenský ráz výchovy národa před presenční službou a po ní. Autor dokazuje, jak mylný je názor o úspore času a peněz, nehledě k nebezpečí ozbrojení živlů státu nepřátelských a méně cennosti výchovy. Lépe dáti výchově národa k obraně státu výhradně ráz nebojově vojenský.

c) V státech se soustavou miliční nebo kádruvo-miliční (Rusko) nabývá bojově vojenská výchova celého národa ovšem největšího rozsahu. Neznamená však nikterak úsporu času ani peněz proti soustavě kádruvé.

Na podkladě těchto úvah vidí autor výchovu národa ve zbrani prakticky takto: povinná tělesná výchova veškerého obyvatelstva bez rozdílu pohlaví a stáří, spojená s výchovou střeleckou, zdravotnickou a spojovací;

povinná výchova veškerého obyvatelstva v obraně proti letadlům a plynům (hlásné hlídky, podávání hlášení, ochrana příbytků, osob i zvířat proti plynům);

povinná výchova žáků škol středních (budoucí dorost důstojnický) a průmyslové obchodních, pokračovacích a p. v rámci učebné osnovy fyziky, zeměpisu atd. v nauce o terénu, kartografii, zdravotnictví a spojovací služby (telefon, telegraf, radiotelegrafie) event. v nauce o voj. mot. vozidlech;

organizace zvl. pohraničních oddílů civ. obyvatelstva jako posily k střežení hranic do příchodu mobilisovaných jednotek armády v poli pro službu strážní, hlídkovou, spojovací, zdravotnickou a event. bojovou.

Způsob organizace vojenské a tělesné výchovy národa.

V tomto svém článku uvažuje brig. gen. Zajac, jak by bylo možno skutečně realizovat myšlenky a závěry, k nimž dospěl rozbořením úkolů a cílů voj. a těl. výchovy národa. Poněvadž se opírá o skutečné poměry Polsky, nejsou jeho vývody pro nás tak zajímavé, že by zasluhovaly podrobné recenze. Upozorňuji, jen, že výchovu tělesnou — před vojenskou presenční službou a po ní — svěřuje čistě orgánům civilním pod vrchní správou ministerstva vyučování za spolupráce ministerstva vnitra a zdravotnictví, a to:

a) tělesnou výchovu osob obojího pohlaví do 20—23 let (nástup do voj. presenční služby) provádí učitelstvo všech stupňů a škol pod dozorem školních inspektorů buď ve školách anebo v tělovýchovných cvičeních obyvatelstva, nařízených obecními (místními, okresními atd.) úřady;

b) tělesná výchova osob obojího pohlaví starších než 20—23 let (resp. vrátivších se z pres. voj. služby) je svěřena tělocvičným, sportovním, střeleckým atd. spolkům; bdí nad ní ministerstvo vnitra a zdravotnictví svými orgány v rámci státní hierarchie.

Předvojenskou nebojovou výchovu zajišťují jednak učitelé škol středních v rámci jednotlivých předmětů vyučovacích, jednak důstojníci a poddůstojníci v doplňovacích okresech u mládeže, uznané v 19 letech za schopnou řadové služby.

Obrana proti letadlům a plynům bude vštěpována obyvatelstvu zvl. orgány státní ligy, mající sice dnes jen význam propagační, ale v budoucnosti i význam výchovný.

Konečně, jako centrální řídící orgán práce a všech uvedených odvětví výchovy je myšlena meziministerská „Rada obrany státu“ se zvl. oddělením tělesné a voj. výchovy národa.

Dr. Henryk Batowski. Vzájemnost slovanská.

V statistickém úvodu k své studii, který velmi přehledně a nestranně podává obraz rozšíření, kultury, náboženství, početnosti jednotlivých slovanských kmenů a jejich státoporných snah, mohou nás zajímat tyto poznatky:



silné jinonárodnostní menšiny ve všech slovanských státech omezují silně možnosti politiky čistě slovanské;

kulturně nejvyšší úroveň mají země české, záp. Polsko a Slovinsko;

politika Slováků v ČSR. nesměruje k státnímu převratu, nýbrž spíše k separatismu eticko-kulturnímu;

Slované rostou rychleji než ostatní maloevropské národnosti, což se stává podnětem úvah o možnosti budoucí nadvlády Slovanů v Evropě.

Není doposud slovanské vzájemnosti, poněvadž v každém novém slovanském státě jsou utiskované menšiny slovanské a slovanské státy nemohou se řídit jen pocity národnostními, ale i požadavky vlastní ochrany a silných jinonárodnostních menšin. Rusko svou státně společenskou formou, Ukrajina a Bílá Rus jsou dalšími překážkami velké slovanské říše. Vidíme tedy, že dnes ani jeden ze slovanských států nepěstuje politiku povšechně slovanskou!

Ke konci svých úvah, za něž můžeme být autoru jen z hloubi srdce povděční, vyzývá dr. Batowski Polsko, aby učinilo vše, k čemu je pro své význačné geografické a státní postavení mezi Slovanstvem povinno, a vzkřísilo opět zdárně myšlenku „slovanské vzájemnosti“.

Kpt. gšt. W. Steblik: Spolková rak. armáda.

Pěkný a stručný přehled organizace a ducha rak. vojska, jehož silu odhaduje autor na 250—300 tisíc mužů za mobilisace.

Major franc. armády Duchon: Přeměna franc. soudnictví v r. 1928.

Stručný obraz franc. názorů na voj. soudnictví, jeho poměr k soudnictví civilnímu; napoleonské a revoluční tradice.

Kpt. gšt. Wacław Splawa-Neumann: Sovětská Bílá Rus.

Vojensko-zeměpisná a statistická studie nejbližšího rusko-polského pohraničí až po toky Prypěč, Dniepr, Záp. Džvina.

Mjr. Chodkiewicz: Psychotechnická zkouška způsobilosti příslušníků četnictva.

Zajímavé náměty, jak zkoumat zvl. detektivní schopnosti četnických aspirantů.

Mjr. gšt. Roman Starzyński: Otázka obrany ČSR.

Ze statistických úvah autorových mohou nás zajímati srovnávací tabulky polsko-české, podávající hodnotu vyživovacích prostředků obou států. Počet branných sil ČSR. spolu s 1. a 2. zálohou odhadnut na 1,300.000 (gen. insp. Podhajský uveden jako hlavní velitel čs. armády za války). Celkem je článek dosti informativní, pisatel nemohl se však ubránit několika jízlivým poznámkám, jako na př. na str. 401 — kde opravuje oficiální počet polského obyvatelstva v ČSR. 75.853 na 337.000 a na str. 403, kde čteme, že „morální hodnota českého vojáka není zvlášť vysoká, neboť Češi jsou národem průmyslově obchodním a i ve světové válce se zvlášť nevyznamenali; přes to je to národ vytrvalý, o čemž podaly důkaz čs. legie v Rusku, byvše pět delší dobu postrachem bolševiků a prodravše se přes bolševické moře na daleký východ, aby se vrátily pomořskou cestou do svého domova.

Síla našich tělocvičných a střeleckých spolků, zabývajících se t. zv. brannou přípravou, odhadnuta na 650.000 cvičenců (mužů i žen).

Plk. gšt. Julius Kleeberg: Vznik bitvy u Gorlice.

Velmi zajímavé dokumentární vylíčení porad, úmluv a vzájemného neporozumění mezi Hötendorfem, Hindenburgem a Falkenhaynem. Obraz nedůvěry Německa v rak. vojska a velení, zejména po dobrovolném odchodu pášního pluků 28. v Karpatech do ruského zajetí.

Plk. franc. armády Andrée: Těžké dělostřelectvo na žel. kolejích. Studie o vlastnostech, minulosti a dosti pochybné budoucnosti tohoto dělostřelectva, jehož význam klesá s rozvojem bombardovacího letectva a dělostřelectva na pásových traktorech.

Stanislaw Srokowski: Vývoja a význam silniční sítě Vých. Pruska. Pro obranu Polska velmi významná práce, usnadňující závěry o možnostech invase i obrany.

Ing. Gustav Sippko: Německá soběstačnost důlně průmyslová za světové války.

Krátké úvahy, jak Němci přes veškeré úsilí byli s hlediska průmyslového nuceni ukončit světovou válku, vyčerpavše své zásoby a průmyslové možnosti.

Pplk. gšt. Polívka.

## Bibliografie.

### Strategie a taktika.

(Pokračování.)

Foerster Wolfgang: La stratégie allemande pendant la guerre de 1914-18. Paříž 1929. (Payot.) Str. 464. Za 50 fr. Rec. Histoire de la guerre mondiale roč. VIII., čís. 3, str. 306.

Frantz G.: Die Vernichtungsschlacht in kriegsgeschichtlichen Beispielen. Berlin 1928. (Mittler.)

Gérin, pplk.: Deux études de tactique appliquée d'infanterie. Paříž 1930. (Lavauzelle.) Str. 160.

Graham H.: The Defence of Bowler Bridge. A study in minor tactics. London 1929. (Cloves.) Za 3-6 Sh. Rec. MW., roč. 114, čís. 22, str. 866.

Grasset A., col.: La guerre en action. Un combat de rencontre Neufchâteau 22 août 1914. 5. vyd. Paříž 1930. (Berger.) Za 6 fr.

Groener Wilhelm: Der Feldherr wider Willen. Operative Studien über den Weltkrieg. (Pokračování Groenerova spisu: „Testament des Grafen Schlieffen.“) Berlin 1930. (Mittler.) Za 15 Mk.

Guiselin, pplk.: Travail d'application tactique de l'écrit et questions orales d'emploi des armes. Paříž 1930. (Charles-Lavauzelle.) Str. 118. Za 8 fr.

Hart B. Liddell, cpt.: The Decisive wars of History. A study in strategy. London 1929. (Bell.) Za 12 Sh. Rec. Militär-Wochenblatt, roč. 114., čís. 23, sl. 905. Upozorňujeme.

Herbillon, col.: Du général en Chef au gouvernement. Paříž 1930. (Tallandier.) Rec. Bulletin belge roč. XI. (1930), Juillet.

Hose K.: Die englisch-belgischen Aufmarschpläne gegen Deutschland vor dem Weltkriege. Wien 1930. Amalthea-Verlag. Rec. Deut. Wehr roč. III., čís. 29, str. 741.

Isserson G.: Kanny mirovoj vojny. Moskva 1926. (Gozd. Izd.) Str. 134.

Kearsey A. H.: Tactical schemes. Aldershot 1930. (Gale and Polden.) Str. 218.

Klimovič i Trikovskij: Taktika pjechoty. Moskva 1930. Str. 246.

Korol K., gen.: Nesbyvšiesja Kanny. Moskva 1926. (Gozd. Izd.)

Kuhl, gen.: Der Weltkrieg 1914-18. I.-II. Berlin 1929. Verlag „Tradition“. Rec. Österr. Wehrzeitung roč. XI., čís. 6.

Langeoin P.: Les methodes modernes de guerre et la protection des populations civiles. Paříž 1930. (Edit. Rivière.) Za 12 fr.

Laurens G.: Introduction aux études de stratégie. Paříž 1928. (Société d'éditions géographiques.) Rec. Bulletin belge roč. X. (1929), str. 149.

Lavelle H.: Le combat de bataillon. Paříž 1929. (Lavauzelle.) Za 9.60 fr.

Loebell Egon, pplk.: Gefechte unter besonderen Verhältnissen. Beispiele und Lehren auf Grund der Kriegserfahrungen. Berlin 1930. (Mittler.) Za 2.70 Mk.

Ludendorff, gen.: Der Weltkrieg droht auf dem deutschen Boden. München 1930. Ludendorffs Volkswarteverlag. Za 0.90 Mk. Rec. Österr. Wehrzeitung roč. XII., čís. 6.

Lüscher, pplk.: Kriegsneuerungen und Kampfmethod. Aarau 1927. Kd.

(Přistě dále.)